

remotis Galliarum partibus, ubi fontem religionis esse cognoverat, non solum quinque, sed etiam plures spiritualis professionis conventus, evocare curavit, inter quos etiam Cisterciensis Ordinis duos conventus obtinuit, unum scilicet de ipsa domo Cistercii, et alterum de Claravalle: quosque in optimis terræ suæ locis tanquam vites fructiferas vinum justitiæ germinantes pastinavit. Ut enim semetipsum perfecte redimeret, mensuramque bonam et superfluentem piissimæ liberatrici suæ, sicut promiserat, persolveret, quinque cœnobiorum fundatione contentus esse noluit; sed alia atque alia, tam de suo quam de aliorum fidelium dono, studuit edificare. Dabat etiam operam paganitatis ritus, quibus adhuc ex magna parte terra illa imbuta erat, radicibus extirpare, et Christianæ disciplinæ moribus omnes salubriter informare, superbientes et contemnentes ultionis mucrone ferire. Ita denique zelo justitiæ armatus, noxia quæque et superstitiosa eliminare, et omnia salutem animarum profutura genti suæ providere satagebat, ut a multis retro temporibus nullum in metropoli illa antistitem sedisse putemus, qui tantum in Ecclesia Dei fecerit fructum, quantum fecit ipse. Dominus autem, qui ob illius honorem et amorem cuncta faciebat, curabat voci ipsius dare vocem virtutis; et quos hic anathematis vinculis innodabat, ipse terribili morte mulcibat, in tantum ut adulterum quemdam divitem ac potentem, quem venerabilis sacerdos in cena Domini publice excommunicaverat, in ipsa sacratissima nocte Dominicæ Resurrectionis cum adultera et duobus filiis ex adulterio natis malignus spiritus crudeliter suffocatum, ad inferos æternaliter puniendum detraheret. Sanctum quoque Bernardum reverendissimum Claravallis abbatem, licet longius a se remotum, unico venerabatur affectu, unica devotione colebat. Nec contentus est in filiis eum videre, cum novum cœnobiolum extruxisset, et ab eo, sicut prædiximus, desideratum sacræ congregationis examen impetrasset: prævaluit apud eum desiderium vehemens, ut homo tanta auctoritate singulariter potens, expositis suis omnibus, etiam semetipsum periculis multis traderet et labori.

Venit igitur Claramvallem persona humilis et sublimis: quam a finibus terræ non curiositas audiendæ sapientiæ, sed fidei zelus et plenitudo devotionis attraxerat. Ubi quantum flevit, qualem sese non modo erga eum, quem tam unice suspiciebat, sed etiam erga minimos pontificis fratrum exhibuerit, non est facile dictu. Demum rediturus ad propria, ut benedictum a famulo Dei panem referre posset, et diutius conservare, humano sensu præcepit ut in elibano recoqueretur, sicut solent qui maria transeunt, panem ferre bis coctum. Sed abbas sanctus amabiliter arguens, in hac parte fidem ejus modicam inveniri: « Itane, » inquit, « non poterit benedictio ipsum panem magis quam recoctio conservare? » Et non acquievit benedicere illum, sed communem panem sibi præcipiens exhiberi, benedixit, et ait: « Ecce hunc tolle tecum, nihil deinceps de corruptione sollicitus. » Tulit, et ad suos per multa quidem terræ et maris spatia prospere rediens, gloriabatur fidei suæ defectum evidentissima rei veritate convictum. Haud multo vero post hæc elapso tempore, tristissimus rumor aures ejus perculit de dormitione beati viri specialis amici sui, scribente sibi libellum de transitu ejus domno Gaufrido monacho Claravallensi, qui notarius ejusdem sanctissimi abbatis non parvo tempore fuerat. Tum vero concaluit cor ejus intra ipsum, et in meditatione ipsius exarsit ignis, vana, transitoria atque caduca reputans universa, quæ hominis intentionem præpedire possunt a recto cursu, quo ad patriæ cœlestis beatitudinem tenditur. Itaque commendans Ecclesiam, cui laudabiliter

præfuerat, Deo et principibus terræ, relictis parentibus et propinquis, notis et amicis, ipsique patrio cespiti valedicens, exsul egregius Claramvallem venit, sepulcrum beati viri intimi quondam amici sui visitavit, et ad sacratissimam tumbam ipsius vivere et mori deligit, ubi etiam sacræ religionis habitum, Deo donante, postmodum suscepit. Nec enim minus in defuncto, quam olim in vivente confusus est: quippe quem post mortem carnis verius vivere omnino non ambigebat. Quando ergo ab ecclesiasticis et sæcularibus negotiis secretus vacabat, tanto sanctius divinis obsequiis intendere curabat, devotioni sacræ orationis quotidie, imo pene continue sollicitus invigilare; pro peccatis suis præteritis myrrham cordis contriti et spiritus humiliati Deo offerre, et gratiam supernæ benedictionis thymiamate piæ compunctionis enixius implorare. Quadam igitur vice dum in oratorio suo solus consisteret, apparuit ei vigilantem ei oranti quidam frater ejus uterinus, qui olim defunctus fuerat, quique hostili gladio trucidatus occubuit, et morte præventus viaticum non accepit. Hic etiam, dum adviveret, eundem archiepiscopum aliquando injuste offenderat, nec ei ante mortem reconciliatus fuerat per satisfactionem. Cumque venisset ante illum, demisso capite suppliciter inclinabat ei, quasi de offensa veniam postulans, aut etiam orationum suffragia flagitans. Stetit ergo aliquandiu coram illo, nihil penitus dicens, nisi tantum humiliato capite calamitatem ac necessitatem propriam innuens. Sed neque archiepiscopus quidquam locutus est ei, quia præ timore et admiratione nimia mente turbatus, et sui minime compos erat. Verumtamen ex eodem mortuo nil aliud agnoscere poterat, nisi solummodo caput et collum ac summitatem scapularum. Reliqua namque pars corporis ita ardere videbatur, ut nulla penitus in eo membrorum lineamenta discernere posset, nec quidquam aliud cerneret, nisi flammam, quæ totum eum occupaverat. Cumque aliquandiu sic miserabilis apparisset, tandem ab oculis ejus sublatus est; sed fratrem animam super angustia sua magno dolore contrebantem reliquit; qui etiam postera die veniens in capitulum monachorum, multa missarum et orationum impendia pro eodem mortuo impetravit.

CAPUT XXVI.

De felici consummatione duorum peregrinorum sepulcri Domini, avunculorum domni Eskili.

Verum, quoniam germani tanti pontificis mentionem fecimus, nequaquam absurdum reor, si etiam duorum avunculorum ejus pretiosam in conspectu Domini mortem, quam mirabiliter gratia Dei meruerunt, commemoremus. Non parum namque devotas mentes in amorem Christi flammescere speramus, si ejusdem Redemptoris nostri mira et vere jucunda clementia circa sceleratissimum peccatorem præcordiis legentium insinuetur. Igitur hi duo fratres ex præclarissimo Danorum sanguine oriundi inter terræ illius proceres post regem videbantur sublimiores. Unus autem ex eis, Eskilus nomine, homo bellicosus et carnali potentia tumidus, cum esset animo ferus atque terribilis, multum sanguinis fundebat, et mala innumera quotidie perpetrabat. Alter vero nomine Sueno, vir sanctæ vitæ perspicuus, atque episcopus Wibergensis erat, qui etiam præcelsi generis nobilitatem elegantiam morum atque prærogativa virtutum, longe superabat. Hic itaque germani sui animam sincere in Christo diligens, sed tyrannicam ejus vitam vehementer abhorrens, studebat eum frequenter secretus arguere, et ut a suis pravitatibus respiceret, admonere. Sed cum parum in hujusmodi pia intentione proficeret, quadam die colloquentibus eis ad invicem, suadebat ei venerabilis præsul, ut accipiens signum Dominicæ crucis Jerosolymam proficiscere-

tur. Ille vero respondit se hoc nullo modo facere posse, nisi secum pergeret ipse, qui consilium dabat. Quo audito, fidelis et verus amicus gratanter accepit, seque quod petebat facturum incontinenti, spondit, malens periculis ac laboribus tantis seipsum exponere, quam fratris animam de ore leonis non liberare. Quo prospere pervenientes, gloriosum Domini sepulcrum, ipsumque vivificum lignum sanctæ crucis, in qua salus mundi pependit, cum magno pietatis affectu adoraverunt. Dehinc cum cætera sancta loca devotissime visitando, venerando atque adorando peragrarent, venerunt ad quemdam locum non longe ab Jerosolyma situm, qui *Pater Noster* ab incolis nuncupatur: eo quod Dominus Jesus Christus in ipso loco dicitur discipulis formam orandi tradidisse, et eandem ibidem orationem composuisse. Erat autem ibi ecclesiola parva, vili schemate constructa.

Cum ergo prædicti peregrini cognoscerent hunc esse locum, unde fons orationis saliens in vitam æternam de ore Filii Dei primitus erupit, et ad imbueda fidelium corda per universos mundi partes cum tanta benedictionis affluentia derivatus est, tunc et ipsi ingredienti orationum, haurientesque de fonte Salvatoris pietatis et confidentiæ spiritum, orationem de corde puro fuderunt ad Dominum, obsecrantes, ut sibi peccata dimitterentur et ab omni malo liberarentur. Nec defuit eorum votis supernæ clementiæ respectus, quemadmodum rei declaravit eventus. Nam cum protinus venientes ad fluvium Jordanis, unda illa sacra potati essent atque perfusi, unus ex eis, magnus videlicet ille peccator Eskilus, magnifice de misericordia Dei præsumens, et effundens animam suam in oratione, clamavit ad Dominum, et dixit: « Deus omnipotens et clemens, esto propitius, obsecro, mihi peccatori, et ne despicias animam qualiscunque servi tui, quam de profundo malorum eduxisti; et post tanta scelerum meorum naufragia, ad portum penitentiae misericorditer adduxisti. Et nunc, Domine Deus, suspecta est mihi valde fragilitas mea, et dudum inlicita peccandi consuetudo, multumque timeo mihi a memetipso, ne forte reversus ad patriam, blandiente rerum prosperitate, peccati quoque materia illicente, ad pristinas meas pravitates relabi compellar. Proinde, piissime pater, qui dives es in misericordia omnibus invocantibus te, si bonum videtur in oculis tuis, et ita salutem animæ meæ expedire cognoscis, precor indulgentissimam benignitatem tuam, ut absoluto jam voto peregrinationis hujus, absolvere me digneris a vinculo corporis istius, solumque pariter a nexibus peccatorum jubeas duci in refrigerii locum. » Oratione vero completa, cognovit illico vitæ suæ terminum instare, suumque desiderium mox a Christo esse complendum. Unde perceptis sacramentis, valedixit eadem hora germano suo, cæterisque qui simul aderant, et protinus in sancta confessione reddidit animam. O incomprehensibilis clementia Salvatoris nostri Dei! Nonne tibi videtur in peccatore isto, prodigi illius filii qui devoravit substantiam suam cum meretricibus vanitatum et voluptatum, persona realiter præsentari: quem adhuc longe agentem pater misericordiarum vidit, et misericordia motus præcepit eum cito indui stola prima innocentiae, sicque festinabat absolvere miserum de reatu conscientiae suæ; ut propemodum tardius fuerit paternæ pictati reo indulsisse, quam ipsi misero indulgentiam percepisse? Quid enim aliud fuit, sceleratissimum peccatorem in ipso limine penitentiae sic orasse, et tam celerem petitioni suæ effectum obtinuisse, nisi effusus super se visceribus divinæ pietatis, miseria corruptibilitatis despoliari, beatæ immortalitatis stola vestiri, annulo divini amoris insigniri, pedes affectionum calceamentis æternæ puritatis muniri, pro receptione filii perditii

festivas epulas toto cœlo indici? Videns itaque venerabilis antistes animam fratris sui, pro cujus salvatione ita sollicitus exstiterat, tam celeriter, tam feliciter assumptam, tunc et ipsi vehementer affectus desiderio migrandi, petivit animæ suæ ut moreretur, et ait: Gratia tibi ago, Domine Jesu Christe, quoniam exaudisti orationem meam; vidisti lacrymam meam, qua tibi toties supplicavi, ut susciperes penitentiam fratris mei. Quæso ergo te, piissime Fili Dei, ne me patiaris ab illo diutius separari, sed jubeas me cum illo in tua pace nunc recipi, ut simul abeamus, et simul ad tuam misericordiam, te donante, perveniamus. O vere amplectenda et amanda pietas Domini nostri Jesu Christi!

Vix orationem finierat, quam ardentissima fidei devotione fudit, et ecce vocante se Domino, viribus corporis cepit repente destitui, vitæque transitionis finem jam sibi adesse cognovit. Moxque dispositis pro temporis brevitate quæ necessaria videbantur, præcepit astantibus ut corpus ipsius una cum corpore fratris ejus ad ecclesiam supra memoratam, quæ *Pater noster* dicitur, quam Domino inspirante sincero pietatis affectu exoptaverant, remota occasione referrent et ibi sepelire curarent. Itaque commissum sibi populum divinæ providentiæ reassignans, et bona sempiterna illis omnibus imprecans, præsentibus etiam valedicens ac benedicens, feliciter obdormivit in Domino. Factumque est a Domino grande miraculum, ut desiderii sui compotes, peregrinationis voto peregrini consummato, peregrinationem quoque presentis exilii terminarent. Ita ut ambo simul uno in loco atque una die de mundo migrarent, simulque in unum locum, ubi decreverant, sublatis, sepulturam acciperent. Porro præfata ecclesiola, cum antea brevis ac ruinosa fuisset, solo tenus est eversa, et de elemosynis ipsorum, quas propter hoc ipsum ibidem copiose delegarunt, in amplio rem et venustiorum statum reedificata est: in qua etiam nunc corpora eorum paucis, honorifice tumulata. Horum felicissimorum peregrinorum consanguineus erat beatæ memoriæ Eskilus Danorum quondam archiepiscopus, a quibus non solum sanguinis, sed etiam fidei et devotionis succum trahens, domestico animatus exemplo, peregre vivere, et peregre mori pro Christo Domino proposuit. Quapropter relicta præcelsa dignitate, qua in terra sua singulariter præeminebat, Cisterciensis Ordinis habitum in Claravalle suscepit, et de abundantia divitiarum suarum pauperum Christi inopiam largissime supplavit, sicque eorumdem pauperum numero pauper et iase consociatus, et in optima conversatione vitam suam consummans, sepultus est in presbyterio ejusdem loci ante altare beatæ Virginis matris: ejus ex hoc memoria in benedictione erit Claravallensis in generatione et generatione. Tales itaque personæ tam sublimes honoribus, reverendæ dignitatibus, odore virtutum beatissimi Patris nostri Bernardi, sacri quoque Cisterciensis Ordinis puritate attracti, improprium Christi cunctis Aegyptiorum pompis præferentes, maluerunt sub disciplina Ordinis temporaliter potius macerari quam impensis sibi favoribus et honoribus falsis æternaliter cruciari.

CAPUT XXVII.

De nobili principe Gunnaro, postea monacho Claravallis.

Nam et nobilissimus princeps Gunnarus, judex quondam et dominus Sardiniae detrachalis, cum aliquando gratia orationis Sanctum Martinum Turonensem expetisset, in reditu transiens per Claramvallem, et a beato Bernardo devote susceptus de salute quoque animæ copiose admonitus, conversioni minime consensit, licet Pater sanctus ipso præsentem et multum garrulante, cæcum quemdam illu-

minasset. Cui abeunti vir Domini sic locutus est : « Ego quidem instanter pro tua conversione Dominum rogavi, sed ad præsens exaudiri non merui. Et nunc abire te patior, quia retinere non licet invitum. Scias tamen te huc iterum de Sardinia reversurum. » Abiit ergo in patriam suam, sed verba quæ ex ore viri Dei audierat, incessanter animum ejus stimulabant, spiritu intus suggerente prophetiam, quam tantus Propheta sibi de se prædixisset, casari penitus non posse. Modico posse hinc elapso tempore, cum nuntiatum esset ei beatum virum transisse de hoc mundo ad Patrem, consternatus est animo vehementer, arguens semetipsum, et poenitens valde quod ad illius prædicationem conversus non fuisset. Mox ergo igne illo, quem Dominus mittit in corda electorum suorum, et vult vehementer accendi, totus incanduit, nec omnino moram facere sustinens, primogenitum filium suum pro se in regno suo principari constituit; ipse vero, dum adhuc quadragenarius esset, ætate corporis et animi vigore præpollens, relicta Sardinia, omnique gloria mundi spreta, pauper et humilis ingressus est in Claramvallem, ibique sub disciplina suscepti Ordinis usque ad decrepitam ætatem, imo usque ad mortem perseveranter militans, regnum terrenum pro celesti se commutasse gloriabatur.

CAPUT XXVIII.

Qualiter venerabilis abbas Simon relicta abbatis in Claravalle professus est.

Vir venerabilis Simon, quondam abbas Caziaci, quod est non ignobile monasterium nigri Ordinis monachorum, magno cordis affectu beatum Bernardum diligebat, adeo ut de consilio et voluntate ejus totus pendere videretur. Huic autem desiderium magnum inerat, curam pastorem deserere, et fieri monachum in Claravalle. Verumtamen sanctus Pater Bernardus sciens virtutem viri et gratiam, qua commisso cœnobio idoneus valde atque pernecessarius erat, quandiu vixit in carne, nunquam ei super hujusmodi petitione consensum præbere voluit. Quadam igitur die dixit ad eum idem abbas : « Domine Pater, ego senex et pene decrepitus, fatiscens in corpore membris, et insuper urgentibus morbis, jamque resolvi me sentio. Quod si extra Claramvallem defecero, erit mihi dolor inconsolabilis et irrecuperabile damnum. Unde necesse est ut vel nunc abire me jubeas, et satisfacere votis meis, quia mors accelerans, moram amplius facere me non permittit. » Cui vir Dei respondit : « Mane in loco tuo et noli timere. Ego securum te facio, quia morieris in Claravalle. » Creditus homo sermonibus sancti, et mansit interim in prælatione sua securior pluribus annis. Post transitum vero beati viri, cum jam desiderii sui stimulos nullo reprimente tolerare nequiret, dimisso regimine Claramvallem se contulit, ubi etiam magno Dei dono, magnoque miraculo septennium supervivens, mirabile prorsus in tali ætate vel infirmitate, fervoris ac devotionis exemplum nobis omnibus in fine reliquit.

CAPUT XXIX.

De seniore qui vidit B. Mariam capitulo monachorum præsentem.

Quidam de senioribus Claravallis vir religiosus ac devotus, quadam vice, sicut ab ipsius ore audivimus, vidit in visione beatissimam Virginem matrem splendissimo vultu et habitu capitulo monachorum præsentem, quæ etiam in ipso capitulo abbatis locum tenere, et officium gerere videbatur. Hæc vero benedictum fructum ventris sui, parvulum qui natus est nobis, gestabat in gremio, totusque conventus monachorum circa eam residebat in ordine suo. Porro senior qui hæc videbat, mirabatur atque jucundabatur valde in conspectu gloriosi pueruli speciosi præ filiis hominum, et ejusdem sacræ puerperæ; at reverberatis oculis propter lu-

minis claritatem, non satis prævalebat in facies eorum intendere. Cumque jam expleto capitulo solvendus esset ille conventus, imperiosa Virgo conversa ad seniore illum, qui ad ejus dexteram sedebat, osculum pacis ori ejus dignanter impressit, et insuper benedictum fructum ventris sui ad intuendum atque amplectendum obtulit ei. Quo facto convertens se ad alterum senem, qui ad sinistram ejus sedebat, similiter osculata est illum et nihilominus gaudium cordis sui ei ad intuendum præsentavit. Tunc universi qui aderant monachi, celesti pace a senioribus illis hinc inde mutuata, de tantæ Reginæ præsentia salute Dei in gremio suo confoventis, in jubulum et lætitiæ cordis lætati sunt, sicque conventu illo soluto visio ab oculis intuentis sublata est. Tantam vero devotionem de visionis hujus dulcedine senior ille concepit, ut domum capituli non esse aliud, nisi secretarium Dei et portam cœli intelligeret; ideoque quoties per ante eandem domum transire debebat, toties fere contra locum, in quo matrem misericordiae cum adorando filio suo residere conspexerat, inclinare solebat.

CAPUT XXX.

De quodam fratre, cui Dominus Jesus Christus cum sancto Joanne Evangelista apparuit.

Frater quidam religiosus ac timens Deum, dum proficendi desiderio flagraret, et sanctis meditationibus die noctuque vacaret beatissimum Joannem evangelistam præcipuo diligebat affectu: in cujus etiam scriptura atque memoria mira pascebatur devotione, studens ex dictis ejus sententiis tanquam mala punica decerpere, quibus lectulum conscientiae suæ stipatum, contra fetorem vitiorum virtutum odore refoveret. Factum est autem quadam vice in vigilia Omnium Sanctorum dum missa in conventu celebraretur, ut ipse stans in ordine suo in choro, pistillo vigilantis sollicitudinis in mortuario cordis ad susceptionem tanti festi thymiana sacræ devotionis contereret. Cumque de more legeretur Epistola illa de Apocalypsi, mira dulcedine in eisdem verbis fruebatur. Tandem vero in ultimo versu, quod dicitur, *Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem et divinitatem*, et cætera quæ sequuntur (Apoc. v.) tota in ipso liquefacta est anima ejus igne divini amoris, tantaque jucunditatis affluentia perfusus est, ut præ immensitate lætitiæ seipsum vix caperet. Proinde totus in jubulum præsentem cordis oculis intuens, et brachiis ardentis fidei et pietatis amplectens. Dum vero adhuc ibidem ita staret, et pitantia illa celesti mentem abunde reficeret, necdum finita missa sopor Domini irrui super eum; tenuis quidem, sed divina gratia suavis. Statim namque præsentiam suam dignanter exhibuit dormienti, qui supradictam jucunditatem infuderat vigilantem. Dominus Jesus Christus, cum dilecto sibi apostolo Joanne, alloquens eundem apostolum, audiente fratre, et dicens : « Hanc ego revelationem dudum tibi ostendi, non propter te solummodo, cui jam de mea virtute et dilectione certa cognitio, certa que fiducia inerat, sed maxime propter cæteros, qui me similiter diligunt, ut et ipsi gloriam meam agnoscentes, fiduciam habeant in me. In his verbis evigilans frater ille repletus est gaudio magno, tum propter indultam sibi gratiam Domini-cæ visitationis et consolationis: tum propter ipsius Domini attestationem de veritate Apocalypsis, pro eo maxime, quia nollens audierat quosdam hæreticos eidem sancto libro detraxisse, dicentes eum a beato Joanne apostolo scriptum non esse.

Evolutis autem postea diebus circiter quindecim, cum supradictus frater pro peccatis suis valde sollicitus, faciem Domini in confessione et quotidiana cordis contritione prævenire curaret, astitit ei per visum Dominus Jesus Christus cum eodem apostolo suo Joanne. Qui etiam, ipso fratre audiente, prior sic locutus est : « Si quis voluerit a Domino perfe-

etiam indulgentiam consequi, oportet eum peccata sua instanter flendo ac poenitendo punire. » Respondens autem Dominus ait : « Quicumque voluerit ad me pervenire, oportet eum hoc ipsum ardentem desiderare. » Postmodum autem die natalis ejusdem sancti Joannis, vidit in visione Dominum Jesum Christum cum gloriosa matre sua quasi quoddam palatium magnum intrare, in quo dicebatur esse paradus. Illis vero ingressis janua remansit aperta. Cumque miraretur et secum cogitaret quare porta eadem minime clauderetur, dictum est ei : « Hæc est janua vitæ, quæ, ingresso per eam Dominum cum sua matre, non claudetur, sed cunctis fidelibus usque in diem judicii patebit. »

Quo ille audito gratulans et exultans, ait intra se : ergo et mihi patet aditus paradisi. Ingrediar ergo locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei. Quo cum introire cœpisset, protinus excepit eum inenarrabilis jucunditas quædam atque suavitas; quæ cunctos sensus ipsius penetrans et replens, nihil aliud cupere, nihil aliud cogitare sinebat, nisi memorari misericordiae et justitiæ Dei solius. In hac ergo mira suavitatis dulcedine evigilans, adhuc in deliciis paradisi Dei se esse putabat; sed continuo corruptibilis vitæ motibus et sensibus vallatum se sentiens, tantam felicitatem nondum ad fruendum sibi collatam, sed ad excitandum in se cœlestis desiderium, gustui tenuiter prærogatum esse, cognovit. His et hujusmodi revelationibus frater ille de lecto desidia, torporis et negligentiae excusus et ardore divinæ charitatis vehementer inflammat, tanquam Issachar asinus fortis supposuit humerum ad portandum indeclinabilem onus poenitentiae, ut requiem quam viderat adipisci mereretur.

CAPUT XXXI.

De fratre, qui vidit Dominum Jesum Christum in exitu cujusdam fratris de caelo descendere.

Monachum quemdam de collegio Claravallis, spirituale et bonis moribus pollentem, Dominum, secundum quod in Apocalypsi ait : *Ego quos amo, arguo et castigo* (Apoc. 3), ad decoquendam in eo scoriis peccati gravissimam valetudine quadam vice laborare permisit. Sed antequam ad diem criticum pervenisset, divino nutu raptus est in quemdam excessum mentis, et dimidium fere noctis spatium quasi extra se fuit; multa videns et audiens quæ nunc replicare nostri propositi non est. Eadem vero nocte defunctus est ibi religiosus quidam adolescens, miræ mansuetudinis et patientiæ monachus, qui languore maximo cruciatus quam plurimis annis, durum ac diuturnum martyrium duxit. Hic itaque moriens, et flatum novissimum diutius trahens, præ acerbitate doloris crebros gemitus plangendo emittebat. Porro prædictus æger, cum eum plangentem audiret, dicebat intra se : « Planctus iste citius convertetur in canticum, et doloris istius extrema jam nunc occupabit gaudium sempiternum. » Cum hæc et his similia cogitaret, en quasi persona quædam invisibilis ante lectum ejus assistens, ac diutissime commonens, ad singulos fere planctus, quos ille moriens emittebat, mirabili atque inexperta quadam fragrantia ac suavitate nares ejus et fauces uberius indulcorabat. Tunc vero sentiebat quasi cœlestem quamdam virtutem sensibiliter ac manifeste in semetipso introentem, et penetralia cordis ejus suavissime perungentem. Cumque hac mirabili functione recreatus et totus quodammodo renovatus fuisset, ecce repente apparuit ei apertura quædam in cœlo, per quam videbatur sibi quasi usque ad tertium cœlum oculorum aciem intendere. Et facta est in auribus ejus vox clamans de excelso, et dicens : « Sileat omnis terra, discedat omnis malignitas, Christus venit. » In ipsa hora visum est ei quod Dominus Jesus Christus pauperum et humilium consolator de cœlo descenderet, ac totam domum illam sua benedictione repletet. Ipse vero frater, cui hæc videre concessum est, tanta alacri-

tate et gratia perfusus est, ut se in paradiso Dei esse reputaret, et in jubilo cordis exsultans diceret : « Domine Deus meus, en ista est vita æterna, quam promisisti nobis. Et nunc si revelatis oculis bonum istud quod sentio est quod teneo, mihi videre ac semper habere liceret, jam gaudium meum plenum atque perfectum esset. » Mox igitur imminente hora exitus monachi illius adolescentis pulsata est tabula, et convenientibus fratribus, ut animam ipsius Domino commendarent, liberata est continuo de corpore mortis hujus, et æterna lætitia subintrante fugit ab ea dolor et gemitus. Credimus enim et pie confidimus quia non indignatus est eam introducere in requiem suam, qui propter eam ad terras descendere dignatus est, Jesus Christus Dominus noster. Dum autem corpus ejus sepulture traderetur, alius quidam frater bonæ conversationis, revelante Domino, apertis oculis, sicut ipse protestatus est nobis, vidit quasi quoddam feretrum de monumento procedere et sursum in æthera tendere. Porro prædictus æger ab ægitudine sua Domino miserante convaluit, et iis quæ in obitu fratris viderat et audierat, seu etiam experiri meruerat, magnifice consolatus, gratias egit Deo. Cæterum benedictionis illius suavitatem, quam velut manna absconditum in odore eximio seu sapore præstantissimo experius erat, postmodum per annos plurimos, non quidem continue, sed tamen frequenter atque copiose consecutus est, prout ille benignus ac suavis Spiritus, qui ubi, et quando et quantum vult spirat, pauperi suo misericorditer infundere dignabatur. Nec modo per somnium, aut per excessum mentis, sopitis vel attonitis sensibus corporis, ut in illa forsitan agonia, contigerat, sed corpore vigilante sensuque vigente, orando, psallendo, legendo, seu quidpiam aliud agendo, eandem suavitatis gratiam divinitus sentiebat. Quam dives et liberalis es in misericordia tua, Domine, omnibus invocantibus te, cunctis quærentibus nomen tuum, pusillis et magnis, abscondens gustum internæ suavitatis et dulcedinis ab his qui sapientes et magni sunt in oculis suis, et revelans eum parvulis tuis, qui omnia, quæ hujus mundi sunt, arbitrantur ut stercora, ut te in dulcedine tua lucrifaciant!

CAPUT XXXII.

De viro Dei Bosone, qui in exitu cujusdam fratris angelorum concentus audivit.

Non putamus silentio prætereundum esse virum venerabilem Bosonem; genere et moribus insignem. Hic unus de primogenitis filiis, quos beatissimus Pater Bernardus in Christo per Evangelium genuit, satis in sua nobili conversatione monstrabat quam regia mamilla lactatus, et quam castæ disciplinæ rudimentis ab initio fuerat imbutus. Hic homo patiens et filius pacis ita benignus, ita mansuetus omnibus apparebat, ut nunquam aliquis nostrum eum viderit iratum seu turbatum, sed inter adversa et prospera immobilis fide stans, tranquillo semper animo durabat. Qui dum jam ad decrepitam pervenisset ætatem, et ita viribus esset destitutus, ut etiam baculo sustentante vix incedere posset, nunquam tamen otio indulgere, nunquam corpori quietem impendere acquiescebat, sed variis illud laborum exercitiis spiritui servire cogebat. Iste vero venerabilis vir, dum aliquando secretius colloqueremur, et de quorundam fratrum pia ac desiderabili dormitione, quam sæpius nos vidisse contigerat, mutua collatione invicem pascere, protestatus est nobis quia in exitu cujusdam religiosi fratris beatorum spirituum choros audierit, suavi melodia in aere modulantes, atque ipsius defuncti animam ad æternæ beatitudinis requiem cum gaudio deferentes. Qui quanto sablimius ascendebant, tanto magis eorum voces inferius rarecebant, quousque tamen cœlo recepti,

audiri ultra minime potuerunt. Cumque et ipse beatus senex, vocante se Deo in pace, in idipsum velut obdormiens spiritum emisisset, tanta serenitate et gratia subito refulsit, tamque miraculi quadam immutatione facies ejus glorificata apparuit, ut devotione omnium attestante, beatorum spirituum præsentiam atque ipsius Dei nostri respectum serenissimum ibidem adesse nullomodo dubitarem. Nunquam enim in aliquo moriente vel mortuo talem transformati vultus claritatem aspeximus. Quapropter universi gratias agentes Deo, commendationis exsequias et officium tanto alacrius persolvimus, quanto de ipsius glorificatione per tam mirabile signum certiores esse meruimus.

DISTINCTIO QUARTA.

De aliis monachis, ac etiam conversis, et novitiis Clarævallis.

CAPUT PRIMUM

De Alquirino monacho, quem Dominus Jesus morientem visitavit.

Fuit in cœnobio Clarævallis monachus quidam professioni suæ morum integritate concordans, Alquirinus nomine, vir religiosus atque spiritualis, sobrius in victu, humilis in vestitu, et durus admodum castigator corporis sui. Ita namque circumcisus ac temperans erat in iis quæ ad usum corporis pertinere videbantur, ut omni voluptate et vanitate depulsa, ipsis necessariis etiam parcissime uteretur, licet occasio certum limitem excedendi se ei frequenter ingereret. Erat enim peritus in arte medicinæ, et quamvis magnates et nobiles terræ operam ejus incessanter expeterent, et invitum et renitentem per diversa loca distraherent, ipse tamen super egenos et pauperes magis intelligens, omnimodam eorum curationi sollicitudinem impendebat. Nec modo ipsorum ægri tudines livoresque curabat, sed et languentium putridas carnes et sanie defluentia membra ita dignanter, ita diligenter propriis manibus contrectabat, ut Christi vulnera fovere putaretur. Et vere sic erat. Totum enim pro Christo faciebat, et totum sibi Christus imputabat, qui misericordiæ opera sectantibus in fine dicturus est: *Infirmus fui, et visitasti me* (Matth. xxv). Unde et ipse Dominus famulum suum secretis consolationibus sæpius visitabat, et ad opus ministerii hujus mirabiliter incitabat. Quadam igitur vice vidit hujusmodi visionem in Claravalle. Imprimis audivit quasi quemdam præcursorem cœlestem præconaria voce clamantem et dicentem: « Ecce Christus venit: Surgite et occurrite obviam Salvatori. » Cumque omnes certatim ad videndum Dominam properarent, tunc et ipse ecurrat et stetit in ostio claustrum, per quod venturus esse sperabatur. Itaque, ingrediente Domino, accessit et adoravit eum, flagitans ut acciperet benedictionem et misericordiam a Deo salutari suo (Psal. xxiii). Qua percepta cœpit eum attentius intueri, et miro pietatis affectu compatiebatur illi. Siquidem apparebat ei veluti dolens et infirmus, confixus clavis et lancea perforatus, ac si eadem hora de cruce depositus esset, ita ut sanguis ubertim de plagis recentibus emanaret. Porro ipse Dominus linteolos mundos, quasi corporalia tenens, eisdem vulneribus imprimebat, et cruore detero in terram projiciebat eos. Quos frater ille cum summa veneratione recolligens, ac multa devotione deosculans, quasi redemptionem animæ suæ in sinu suo repositos conservabat.

His et hujusmodi revelationibus frequenter a Domino recreatus, non cessavit usque in finem operari bonum ad omnes, maxime autem ad peregrinos et pauperes ægrotantes. Quam vero rigidus in pœnitentia servanda, quamque districtus castigator corporis sui fuerit, ex hoc satis apparet quod

nissimum ibidem adesse nullomodo dubitarem. Nunquam enim in aliquo moriente vel mortuo talem transformati vultus claritatem aspeximus. Quapropter universi gratias agentes Deo, commendationis exsequias et officium tanto alacrius persolvimus, quanto de ipsius glorificatione per tam mirabile signum certiores esse meruimus.

cum indigentibus cunctis cum fervore charitatis curationis operam impenderet, se solum ab hujusmodi cura excipiebat. Licet enim valetudinarius esset ac debilis corpore, nunquam tamen acquievit carnalem sibi impendere medicinam, sed totum se Deo committebat, quoniam ipsi cura est de nobis (I Petr. v). Sciebat nimirum virtutes animæ in corporis infirmitate perfici (II Cor. xii), nec posse monachum spirituales a Domino consolationes percipere, qui consolatiunculas carnis suæ tenere sollicitus, gustare et videre negligit quoniam suavis est Dominus. Cursu itaque vitæ suæ laudabiliter peracto, cum jam tempus instaret, quo pro laboribus et sanctæ pietatis operibus æternam mercedem acciperet, infirmitate correptus ad extrema pervenit. Cumque venerabilis abbas Pontius, ejus supra meminimus, ad eum gratia visitationis venisset, quæsiit ab eo quid ageret, vel quomodo se haberet. Ille vero respondit: « Bene, charissime Pater, bene omnino agitur mecum, quia vadens vado ad Dominum meum. — Quid ergo, inquit, corporalem molestiam ægre non toleras, et mortis angustias non formidas? — Ego, inquit, omnia tranquilla, omnia læta considero, quia jam præventus sum a Domino in benedictionibus dulcedinis, quæ omnem mihi mœrorem a corde, et omnem pene dolorem a corpore tulit. » Respondens itaque abbas dixit ei: « Obsecro te, dilecte mi frater, ut propter Deum dicas nobis ad ædificationem nostram, si tibi divinitus aliquid est revelatum. » Tunc ait illi: « Modo antequam huc intrassetis, apparuit mihi, licet misero et indigno, Dominus Jesus Christus, qui propitio ac sereno vultu me intuens, ac signa beatissimæ passionis suæ ostendens, ait: Ecce peccata tua deleta sunt a facie mea. Veni ergo securus, veni et vide, ac deosculare vulnera mea quæ tantum dilexisti et toties confovisti. Tali ergo promissione firmatus, jam mori non timeo, quia reposita est hæc spes mea in sinu meo (Job. xix). Et scitote quia proxima nocte (erat autem vigilia beati Martini) migraturus sum, dum opus Dei celebrabitur in ecclesia, et tali hora. » Defunctus est ergo eadem nocte et eodem tempore quo prædixerat: jamque, ut vere confidimus, requiescit a laboribus suis (Apoc. xiv); et tanquam columba super nivem dealbata nidificat in foraminibus petræ (Cant. ii), id est sacratissima Christi Domini vulnera completendo adoratur, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.

CAPUT II.

De fratre mirabilem gratiam compunctionis habente, quem Dominus magnifice consolatus est.

Frater quidam de eodem monasterio, dum pro peccatis suis, quibus Deum nimis offenderat, pavidus et anxius tota die contristatus ingrederetur, fletibus et lamentis finem imponere recusabat, sciens nimirum confessionem oris absque contri-

tionem cordis ad promerendam veniam minus sufficientem coram Deo judicari. Cumque volumen timoris Dei, in quo scriptæ sunt lamentationes et vae (Ezech. ii), salubri amaritudine ventrem conscientie ejus aliquandiu amaricasset (Apoc. x), divina tandem aspirante gratia, membrana charitatis Dei, in qua scriptum est carmen, facta est in devotione cordis ejus, tanquam mel dulcis (Ezech. iii). Cœpit namque jam primitias quasdam laborum suorum prægustare, et experimento discere quoniam sacrificium spiritus contriti et humiliati Deus non despiciat (Psal. l). Nam cum in tanta amaritudine, quam prædiximus, continue conversaretur, nocte quadam vidit in visione Dominum Jesum Christum, tanquam sacerdotalibus ornamentis indutum, et missam celebrantem. Quoties vero juxta ritum sacrificii se ad populum convertebat, tollens in manibus suis calicem de altari, cunctis qui aderant, videntem offerbat. Porro in ipso calice nihil aliud erat, nisi tantummodo lacrymæ, quibus beata Maria Magdalene pedes ejus in domo Simonis flendo et pœnitendo rigaverat. Cumque prædictus frater secus pedes Domini positus ista videret, percunctatus est eum, dicens: « Obsecro, Domine, ut quid ostendis nobis calicem istum, cum lacrymis, quæ in eo sunt? » — « Ut videant, inquit, et sciant universi quantum mihi placet contritio cordis, et pœnitentiæ luctus, qui ad exemplum pœnitentiæ tandiu servavi lacrymas hujus peccatricis ad pedes meos flentis et pœnitentis. » Quanto igitur divinæ majestati acceptabiliores esse lacrymas pœnitentiæ didicerat, tanto magis incitabatur et inflammabatur in ipso spiritu ejus, ita ut legendo, psallendo, meditando, nihil aliud quæreret, nihil aliud intenderet, nisi ut mentem ad lamenta formaret, et compunctionis gratiam in se excitaret, sciens quoniam *regnum cœlorum vim patitur, et violenti talibus armis diripiunt illud* (Matth. xi). Addidit autem Dominus adhuc consolari servum suum, qui malorum suorum pœnitentia in fratrio disciplina continue macerabatur. Vidit namque in visu noctis, se quasi in lacu profundissimo fluctuantem ac periclitantem.

Cumque jam evadendi spes nulla esset, en subito adfuit adiutor in opportunitatibus Dominus Jesus Christus, nudis pedibus ambulans super aquas. Qui cum ad eum venisset, extractum de aquis dignanter levavit miserum in sinum suum, ac posuit in prato jucundissima viriditate amœno. Considerans autem frater ille tantæ dignationis gratiam, procidit ad pedes Domini Jesu, et præ immensitate lætitiæ gestiens animo, cœpit insatiabili pietatis desiderio sibi astringere et deosculari pia vestigia Salvatoris. Cumque evigilasset, sagaci discussione visionem examinans, lacum, in quo demersus fuerat, profundum vitiorum, sinum gratiæ in quem dignanter levatus est, remissionem indulgentiæ, pratum floridum, in quo transpositus est, æternæ quietis viriditatem interpretatus est: Et propterea tota mente conversus ad Dominum, tanquam præteriti labores ipsius parvi fuissent, in anteriora se extendere cœpit, jejuniis, vigiliis, et orationibus continuis, lacrymis et gemitibus inenarrabilibus a Domino postulans, quatenus indulgentiæ ipsius largitatem in visionis imagine sibi præstentans, duce gratia, in rei veritate experiri mereretur, et ut hoc ei aliquibus indicis divina pietas insinuare dignaretur dominus vero virtutum omnium distributor et eorum moderator, eum laborantem continue in gemitu suo, et panem doloris assidue comedentem consolari decerneret, quadam nocte desiderio quo supra diximus valide affectus fratrum vigiliis intererat. Et ecce subito psallens orans venit in mentis excessum. Et vidit, et ecce persona quædam novaculam acutam et quasi insensibilem leviter ac suaviter ducens per caput ipsius, in momento, in ictu oculi, veluti rasit ei barbam, collum et coronam, divinæ

PATROL. CLXXXV.

indulgentiæ bonitatem signo hoc flenti et suspiranti declarans. Verumtamen paucos pilos in uno tempore deferens, quotidianarum, ut reor, negligentiarum, sine quibus vita ista non ducitur, nævum denotavit. His et hujusmodi consolationibus idem frater sæpius relevatus, inspirante Domino, didicit in spe veniæ respirare, et de perceptis beneficiis gratias agens ad ampliora suspirare. O felix humilitas pœnitentium! o beata spes peccata sua perfecte plangentium, quam potens es apud Omnipotentem! quam famule vincis invincibilem! quam cito tremendum Judicem convertis in piissimum patrem, tanto dulcius altissimam æternæ munditiæ jucunditatem percipitura, quanto nunc profundius in descensu Jordanis a lepra vitiorum mundari consenseris!

CAPUT III.

De monacho, cui eucharistia mirabilis saporis gratiam præstabat.

Frater quidam in sacræ religionis observantia fervens et sollicitus, dum aliquando die Dominico, secundum consuetudinem Ordinis, corpori et sanguini Christi participasset, visum est illi tunc et per totam deinceps diem quod favum mellis dulcissimum in ore teneret. Sequenti vero Dominica, dum similiter eucharistiam percipisset, per continuum triduum similem expertus est gratiam. Tertia quoque Dominica, dum divinam nihilominus alimoniam reaccepisset, tota jam hebdomada semel indultam suavitate sentire promeruit. Ex tunc ergo et deinceps hanc panis vitæ dulcedinem multipliciter et multo tempore sensit, modo rarius, et modo crebrius, prout dator gratiæ Spiritus Sanctus pauperi suo concedere dignatus est. Factum est autem ut aliquando quempiam de amicis suis pro culpa sua objugans, justæ invectionis mensuram supra modum excederet, nec tamen antequam divinorum sacramentorum munus ab altari sumeret, exasperatam fratris conscientiam per satisfactionem lenire curavit. Unde factum est ut, hostiam pacificam, fratre necdum pacificato, percipere præsumens, pro mellea spiritualis suavitate dulcedine, qua antea refeci et recreari consueverat, super fel et absinthium amarissima amaritudine fauces suas inflectas tremebundus horreret. Quocirca reatum suum quantocius ad memoriam reducens, et pro culpa minus discretæ invectionis humillima satisfactione pœnitentiam agens, apostolicam illam sententiam de cætero sollicitus observare curavit, in qua ait: *Vos qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis* (Galat. vi). Attendant, quæso, istud exemplum, quicumque æmulatores Ordinis sunt, quicumque zelo justitiæ accensi, fervent spiritu. Attendant, inquam, et cautius observent, ne forte modum justæ correctionis in arma vertant furoris, et emendationis poculum, quod fratribus propinare conatur, tam sibi quam aliis, pro indiscretionem in perniciem trahant, dum et seipsos per iram dilaniant, et quæ emendare debuerant, dum exasperant, exulcerant, et ad excusandas excusationes in peccatis prorumpere compellunt.

CAPUT IV.

De monacho multa demonum certamina perpresso, qui Dominum Jesum Christum videre meruit.

Ad confutandam pigritiam et excitandam devotionem nostram unum de bellatoribus proferemus in medium, qui in cœnobio Clarævallis ab adolescentia sua usque ad decrepitam ætatem sub monasticæ disciplinæ jugo desudans, tam multiplicia et acerrima demonum certamina perpressus est, ut nisi Spiritus adjuvisset infirmitatem ipsius, tantam larvalium umbrarum malitiam caro et sanguis sustinere nequaquam potuisset. Hic itaque in omni sanctitate et justitia Domino serviens, et corporis integritatem magno Dei munere a matris utero conservavit, cui et Dominus in testimonium geminæ puritatis multa de secretis cœlestibus revelare digna-

35